

PRODISCAT PEDIÀTRIC

PROTOCOL DE DETECCIÓ I PREVENCIÓ DE LA DISLÈXIA PER A PEDIATRIA

21 de Novembre 2013



Col·legi
de Logopedes
de Catalunya



annefundació
Centre mèdic-psicològic per a l'infant i la família



PRODISCAT PEDIÀTRIC

PROTOCOL DE DETECCIÓ I PREVENCIÓ DE LA DISLÈXIA PER A PEDIATRIA

L'objectiu del present protocol és suggerir a l'Equip de Pediatria una eina ràpida i acurada de detecció de signes de risc per a la Dislèxia Evolutiva.

Proposem fer unes preguntes significatives, coincidint amb les revisions periòdiques, de tal manera que una resposta majoritària positiva aconselli al pediatra la derivació al Logopeda/Neuropsicòleg/Psicopedagog, establint una xarxa professional de qualitat que vetlli per a l'atenció de les necessitats de la població infanto-juvenil.

Com que el tractament és més efectiu si comença en les primeres etapes del desenvolupament del llenguatge, és fonamental poder detectar de manera precoç el risc de la Dislèxia Evolutiva o bé la seva presència, segons l'edat del nen.

No ha de sorprendre que les preguntes semblin massa senzilles per a cada grup d'edat, ja que cal que detectin els nens amb dificultats significatives.

QUÈ ÉS LA DISLÈXIA?

La Dislèxia Evolutiva és una alteració del desenvolupament neurològic, que condiona una dificultat fonològica específica per a l'adquisició i consolidació del llenguatge escrit, en absència d'altres factors causals, com ara la deficiència intel·lectual, els dèficits sensorials perifèrics, sempre en presència d'una escolarització convencional.

La Dislèxia és el trastorn de l'aprenentatge més prevalent entre la població (5-15%). Es manifesta en una dificultat d'automatització, especialment en la lectura, l'ortografia i, en ocasions, també en el càlcul aritmètic.

Es tracta d'un trastorn crònic que varia en graus de severitat, afectant les habilitats lingüístiques associades amb la lectura i l'escriptura.

Les adquisicions de la persona dislèctica en l'àmbit de la lectoescriptura, doncs, es troben molt per sota del nivell esperat en funció de la seva edat cronològica.

Cal destacar el fet que la dificultat per llegir i escriure és un gran obstacle per a l'aprenentatge, i comporta, molt sovint, problemes acadèmics, emocionals, socials i econòmics.

4 anys		
1. Hi ha antecedents familiars de dificultats escolars (especialment de lectura i/o escriptura/ortografia...)	si	no
2. Té antecedents de problemes de parla o de llenguatge	si	no
3. Li costa trobar les paraules quan parla	si	no
4. Sovint costa que se l'entengui quan parla	si	no
5. Presenta dificultats per aprendre el nom dels colors	si	no
6. Té dificultats per denominar correctament les persones, animals o objectes quan li demanem	si	no

Es recomana la derivació a l'especialista a partir de 4 ítems afirmatius.

5 anys		
1. Hi ha antecedents familiars de dificultats escolars (especialment de lectura i/o escriptura/ortografia...)	si	no
2. Té antecedents de problemes de parla o de llenguatge	si	no
3. Li costa trobar les paraules quan parla	si	no
4. En els informes escolars, hi consten dificultats de lectura i d'escriptura	si	no
5. Mostra confusions en la pronúncia de paraules semblants	si	no
6. Li està costant associar els sons treballats a classe amb la seva grafia	si	no
7. Li costa reconèixer i/o escriure el seu nom	si	no
8. Sovint, confon conceptes oposats vinculats amb espai/temps (per ex: davant/darrere, abans/després)	si	no
9. Presenta dificultats per aprendre i nomenar els colors, números i lletres	si	no

Es recomana la derivació a l'especialista a partir de 4 ítems afirmatius.

6 anys		
1. Hi ha antecedents familiars de dificultats escolars (especialment de lectura i/o escriptura/ortografia...)	si	no
2. Té antecedents de problemes de parla o de llenguatge	si	no
3. Li costa trobar les paraules quan parla	si	no
4. En els informes escolars, hi consten dificultats de lectura i d'escriptura	si	no
5. Durant la lectura, es manifesten símptomes de neguit/ansietat o rebuig	si	no
6. Presenta dificultats per lletrejar les paraules (Ex: pala; p,a,l,a)	si	no
7. Presenta dificultats per associar els sons a les lletres corresponents	si	no
8. Presenta dificultats per llegir i/o escriure paraules familiars (el seu nom, mama, casa...)	si	no
9. Presenta dificultats per anomenar els dies de la setmana	si	no
10. Té dificultats en l'ús correcte del temps: matí-tarda-nit, esmorzar- dinar-sopar ...	si	no

Es recomana la derivació a l'especialista a partir de 4 ítems afirmatius.

7 anys		
1. Hi ha antecedents familiars de dificultats escolars (especialment de lectura i/o escriptura/ortografia,...)	si	no
2. Té antecedents de problemes de parla i de llenguatge	si	no
3. Durant la lectura, es manifesten símptomes de neguit/ansietat o rebuig	si	no
4. Presenta una lectura massa lenta i/o amb massa errors	si	no
5. Li costa seguir el ritme de lectura de la classe	si	no
6. Presenta dificultats per anomenar els dies de la setmana	si	no
7. Comet moltes faltes d'ortografia respecte al grup classe	si	no
8. Té dificultats per lletrejar les lletres de les paraules. Per ex: cadira, armari,...	si	no

Es recomana la derivació a l'especialista a partir de 4 ítems afirmatius.

8-9 anys		
1. Hi ha antecedents familiars de dificultats escolars (especialment de lectura i/o escriptura/ortografia,...)	si	no
2. Té antecedents de problemes de parla i de llenguatge	si	no
3. Durant la lectura, es manifesten símptomes de neguit/ansietat o rebuig	si	no
4. Presenta una lectura massa lenta i/o amb massa errors	si	no
5. Sovint inventa paraules quan llegeix	si	no
6. Té dificultats en la comprensió lectora	si	no
7. Comet moltes faltes d'ortografia respecte al grup classe	si	no
8. A vegades inverteix l'ordre dels números	si	no
9. Mostra dificultats per aprendre les taules de multiplicar	si	no
10. Té dificultats en el càlcul mental	si	no
11. Li costa aprendre alguna d'aquestes seqüències: dies de la setmana i/o mesos, estacions de l'any,...	si	no

Es recomana la derivació a l'especialista a partir de 4 ítems afirmatius.

10-11 anys		
1. Hi ha antecedents familiars de dificultats escolars (especialment de lectura i/o escriptura/ortografia,...)	si	no
2. Té antecedents de problemes de parla i de llenguatge	si	no
3. Durant la lectura, es manifesten símptomes de neguit/ansietat o rebuig	si	no
4. Presenta una lectura massa lenta i/o amb massa errors	si	no
5. Té dificultats per entendre els problemes matemàtics escrits	si	no
6. Comet moltes faltes d'ortografia respecte al grup classe	si	no
7. Presenta dificultats per exposar les idees per escrit	si	no
8. Té poca habilitat per buscar paraules al diccionari	si	no
9. Presenta dificultats per recordar les taules de multiplicar	si	no
10. Presenta baixa autonomia en les tasques escolars	si	no
11. La seva expressió oral és significativament més rica que l'escrita	si	no

Es recomana la derivació a l'especialista a partir de 4 ítems afirmatius.

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

RECURSOS INTERNET:

- Roca, E; Carmona, J; Boix, C; Colomé, R; López, A; Sanguinetti, A; Caro, M; Sans, A (Coord.) (2010). El aprendizaje en la infancia y la adolescencia: claves para evitar el fracaso escolar. (www.faroshsjd.net)

PÀGINES WEB ENTITATS

- ANNE Fundació: www.annefundacio.org
- Associació Catalana de Dislèxia: www.acd.cat
- Col·legi de Logopedes de Catalunya: www.clc.cat
- Departament de Pediatria Dexeus: www.pediatriadexeus.com

ARTICLES:

- Alegría, J. i Mousty, P. (2004). Les troubles phonologiques et métaphonologiques chez l'enfant dyslexique. *Enfance*, 3 (vol. 56), pàg. 259-271
- Narayana, Sh. And Xiong, J. (2003). Reading treatment helps children with dyslexia and changes activity in language areas of the brain. *Neurology*: 61; E5
- Shaywitz, B. et al.(2009). Brain imaging in studies of reading and dyslexia. *Encyclopedia of Language and Literacy Development* (pp. 1-6). London, ON: Canadian Language and Literacy Research Network

- Ramus, et al. Phonological deficits in specific language impairment and developmental dyslexia: towards a multidimensional model. *Brain* 2013; 136, 630-645

LLIBRES:

- Buisan, N. (2013). *Guía para padres de niños disléxicos*. Madrid: Síntesis.
- Cuetos, F. (2012). *Neurociencia del lenguaje: Bases neurológicas e implicaciones clínicas*. Madrid: Médica Panamericana.
- Sans, A. (2008). *Per què em costa tant aprendre*. Barcelona: Edebé
- Shaywitz, S. (2003). *Overcoming Dyslexia*. Amazon